

תכנית התואר השני בתקשורת חזותית *M.Des

ראש התוכנית: ד"ר ליאת לביא

רכזת מחלקה: נעמה תדהר

דוא"ל: vc.mdes@bezalel.ac.il

תכנית התואר השני בתקשורת חזותית הינה תכנית ייחודית וראשונה מסוגה בארץ. התכנית מהווה חממה פורצת דרך לטיפול פרויקטים חדשניים ומחקר מעשי (project-based research). מעצבים ויוצרים הרוצים להיות מחוללי שינוי הן במרחב המקצועי והן במרחב האקדמי בפיתוח מחקר מעשי – ימצאו כאן את מקומם. אחד מתפקידיה של האקדמיה הוא לשמש סוכן לשינוי התודעה ולהיות המחוללת והמבשרת של רעיונות חדשים. תכנית התואר השני היא פלטפורמה טבעית לקידום תפקיד זה במרחבי פעולה שונים: המרחב החברתי-תרבותי-פוליטי, המרחב האקדמי והמרחב הטכנולוגי; להתוות האתוס המקצועי של דיסציפלינת העיצוב בכלל והתקשורת החזותית בפרט; וליצירת פלטפורמה ביקורתית המקדמת שיח העוסק בדילמות עכשוויות. אחד מהצירים המרכזיים בתכנית הוא הסינתזה בין תיאוריה ופרקטיקה. בתכנית יושם דגש על הקניית כלים לדיון ביקורתי וחשיבה אסטרטגית שיעזרו לבוגרים/ות להיות מחוללי שינוי בשוק, הן בצדדיו הפרגמטיים והן בהיבטים התרבותיים והאתיים. סגל התכנית כולל מעצבים/ות ותאורטיקנים/ות מובילים/ות מהארץ ומרצים/ות אורחים/ות מובילים/ות בתחומם/ן מחו"ל אשר יוזמנו לסמינרי אורח בתכנית.

* הענקת התואר מותנית באישור המועצה להשכלה גבוהה.

מרכיבי התכנית

תכנית הלימודים כוללת שלוש חטיבות לימוד רעיוניות ומעשיות - להלן פירוט מרכיבי שלוש חטיבות הלימוד:

חטיבה משולבת - מעשית ועיונית

"היפר – סטודיו":

מסגרת של 4 קורסי סטודיו סמסטריאליים שמטרתם הבנת דיסציפלינת התקשורת החזותית ברשת ההקשרים הרחבה בה היא פועלת. כל קורס נסוב סביב ציר קונטקסט מרכזי ומועבר על ידי שני מרצים/ות (בעל/ות אוריינטציה תיאורטית ומעשית). רצף הקורסים מאפשר את בחינת התחום בארבעה חתכים: חתך בין-תחומי, טכנולוגי, היסטורי, וחברתי/פוליטי. קורסי ה"היפר-סטודיו" מהווים מסגרת המשלבת דיון תיאורטי עם סדנת עיצוב מעשית שתוצריה יגיבו לפן התיאורטי או ישמשו לו כמקרי בוחן. כל קורס "היפר-סטודיו" מקנה לסטודנט/ית 3 נ"ז. סה"כ על כל סטודנט/ית בתכנית להשתתף ב-4 קורסי "היפר-סטודיו" בהיקף כולל של 12 נ"ז.

פרויקט מרכזי:

הפרויקט המרכזי עומד במרכז לימודי המוסמך בתקשורת חזותית, מוגדר, מנוסח ונחקר במהלך השנה הראשונה ומפותח במהלך השנה השנייה ללימודיו/יה של הסטודנט/ית בתכנית. הפרויקט הוא בעיקרו מעשי ומלווה בעבודה כתובה, הן כבסיס מחקרי והן כנייר עמדה להנמקת הפן המעשי. נושא הפרויקט נבחר על ידי הסטודנט/ית שמונחה בהיבטים מעשיים ותיאורטיים של עבודתו/ה במסגרות הנחיה אישיות וקבוצתיות. מנעד האפשרויות רחב ביותר הן מבחינה דיסציפלינרית והן מבחינה מדיומלית: ספר, סרט, אובייקט, מיצב, פעולה (פעולה אזרחית, התערבות במרחב, תקשורת ויראלית וכד'), מחקר חזותי, ועוד.

הפרויקט המרכזי מקנה לסטודנט/ית 12 נ"ז.

חטיבה מעשית – לימודי עיצוב

חטיבה זו מיועדת להעמקת מיומנויותיהם של הסטודנטים/ות כמעצבים/ות. בחטיבה 3 מרכיבים:

סדנאות נושא - סדנאות הנושא מתקיימות במשותף לסטודנטים/ות משנה א' ומשנה ב' בתכנית. כל סדנה תוקדש לנושא מרכזי רחב אליו מתייחסים הסטודנטים/ות בפרוייקטים במהלך הסמסטר. על כל סטודנט/ית בתכנית להשתתף בסדנת נושא אחת בכל שנה בהיקף של 2 נ"ז. סה"כ על כל סטודנט/ית להשתתף ב-2 סדנאות נושא לתואר בהיקף כולל של 4 נ"ז.

קורסי בחירה מעשיים – קורסי הבחירה המעשיים מוקדשים לז'אנרים, פורמטים או טכנולוגיות ומתקיימים במשותף לסטודנטים/ות משנה א' ומשנה ב' בתכנית. על כל סטודנט/ית בתכנית להשתתף בקורס בחירה מעשי אחד בכל שנה בהיקף של 2 נ"ז. סה"כ על כל סטודנט/ית להשתתף ב-2 קורסי בחירה מעשיים בהיקף כולל של 4 נ"ז.

סדנאות אורח – מדי סמסטר מוצעות לסטודנטים/ות סדנאות בנות שבוע אשר יועברו על ידי מעצבים/ות מובילים מהארץ ומחול"ל. על כל סטודנט/ית להשתתף בסדנת אורח אחת בכל שנה בהיקף של 1 נ"ז. סה"כ על כל סטודנט/ית בתכנית להשתתף ב-2 סדנאות אורח בהיקף כולל של 2 נ"ז.

חטיבה עיונית – לימודי תיאוריה

הלימודים בחטיבה העיונית מורכבים משלושה מרכיבים:

שני קורסי מתודולוגיות מחקר וכתובה – המקנים לסטודנט/ית כלים למחקר וכתובה אקדמית. הקורסים ניתנים בשנה א' במתכונת של פרו-סמינר (בהיקף של 2 נ"ז) וסמינר (בהיקף של 4 נ"ז). סה"כ – 6 נ"ז.

קורס חובה עיוני לשנה א' – המאפשר לסטודנט/ית העמקה בתיאוריות שונות וביחסים האפשריים בין לבין תחום התקשורת החזותית. הקורס ניתן בשנה א' בהיקף של 2 נ"ז.

קורס בחירה עיוני לשנה ב' – המאפשר לסטודנט/ית לימוד והעמקה בתחום ספציפי לבחירתו. הקורס ניתן בשנה ב' בהיקף של 2 נ"ז.

סמינר חובה עיוני - מאפשר לסטודנט/ית להרחיב את אופקיו/ה בקונטקסט רחב של תחום העיצוב ובמגמות הבולטות בעיצוב העכשווי, ולבסס את מיומנויות המחקר והכתיבה שלו/ה. הסמינר ניתן בשנה ב' בהיקף של 4 נ"ז.

סגל המרצים והמרצות

פרופ' ענת קציר

פרופ' עדי שטרן

פרופ' רותו מודן

דר' רומי מיקולינסקי

דר' טל אלרואי-פרנקל

דר' נעמי מאירי-דן

דר' אורי ברטל

דר' אהד זהבי

דר' גלית ולנר

דר' טל בן צבי

דר' יעל כדורי

אשר (שרי) ארנון

ארז גביש

יעל בורשטיין

מרב סלומון

רונאל מור

גיא שגיא

אורי סוכרי

דני בייקון

יולי כהן

תקופת הלימודים

משך הלימודים בתכנית הנו 4 סמסטרים (2 שנות לימוד).
הלימודים מתקיימים בימי חמישי ושישי. בימי חמישי בקמפוס בצלאל הר הצופים ובימי שישי בבית הנסן, רחוב גדליהו אלון 14, ירושלים.

היקף הלימודים

הדרישות הלימודיות כוללות 48 נ"ז.

דרישות התוכנית למעבר משנה לשנה וקבלת תואר מוסמך

לצורך מעבר משנה א' לשנה ב' על כל סטודנט בתכנית:

1. לקבל ציון עובר בכל קורסי התכנית בשנה א'.
2. להשלים 2/3 מחובות לימודיו העיוניים בתכנית.
3. להגיש תיק עבודות (פורטפוליו) המסכם את מכלול עבודתו בשנה הראשונה ללימודיו בתכנית.

שקלול הציון השנתי של כל סטודנט ייעשה על פי החלוקה הבאה:

60% - ממוצע ציוניו בקורסי התכנית בשנה א'

40% - ציון פורטפוליו

לצורך קבלת תואר מוסמך בתקשורת חזותית יהא על הסטודנט למלא אחר הדרישות הבאות:

1. צבירת 48 נקודות זיכוי אקדמיות במסגרת קורסי התוכנית והפרויקט המרכזי.
2. מילוי סך החובות האקדמיות כפי שנקבעו לתכנית.
3. השתתפות בשתי סדנאות אורח.
4. קבלת ציון עובר בכל קורסי התכנית.
5. עמידה בכל הדרישות המנהליות הנדרשות מסטודנט בבצלאל.

מבנה התוכנית
שנה א

שנה א'

6 נ"ז	= 3 ש"ש	2 "היפר סטודיו"
ללא נ"ז	= 1.5 ש"ש	מסגרת הנחיה קבוצתית לפרויקט המרכזי
2 נ"ז	הנחיה אישית	מסגרת הנחיה אישית לפרויקט המרכזי
2 נ"ז	= 1.5 ש"ש	1 סדנת נושא
2 נ"ז	= 1.5 ש"ש	1 קורס בחירה מעשי
1 נ"ז	שבוע מרוכז =	1 סדנת אורח
2 נ"ז	= 1 ש"ש	1 פרו סמינר
2 נ"ז	= 1 ש"ש	1 קורס חובה
4 נ"ז	= 2 ש"ש	1 סמינר חובה

סה"כ 11.5 ש"ש + שבוע מרוכז = **21 נ"ז**

שנה ב'

6 נ"ז	= 3 ש"ש	2 "היפר סטודיו"
10 נ"ז	הנחיה אישית	פרויקט מרכזי – הנחיה והגשה
2 נ"ז	= 1.5 ש"ש	1 סדנת נושא
2 נ"ז	= 1.5 ש"ש	1 קורס בחירה מעשי
1 נ"ז	שבוע מרוכז =	1 סדנת אורח
2 נ"ז	= 1 ש"ש	1 קורס עיוני בחירה
4 נ"ז	= 2 ש"ש	1 סמינר חובה

סה"כ 9 ש"ש + שבוע מרוכז = **27 נ"ז**

פירוט הקורסים - שנה א'

לימודי חובה
סמסטר א'
שם הקורס

נקודות זכות	שם המרצה	שם הקורס
3 נ"ז	אשר ארנון, ד"ר אהד זהבי	היפר סטודיו 1 – "מבוא אינטגרטיבי בתקשורת חזותית"
ללא נ"ז	ראש התכנית	מסגרת הנחיה לגיבוש הפרויקט המרכזי
2 נ"ז	ד"ר נעמי מאירי-דן	פרו-סמינר - "מתודולוגיות מחקר - בין קריאה וכתובה להתבוננות ויצירה"
2 נ"ז	ד"ר פרנקל אלרואי טל	קורס חובה - "הפואטיקה של התיאוריה - תיאוריות ותקשורת חזותית"
1 נ"	(שבוע מרוכז)	כמו כן, נדרשת השתתפות בסדנת אורח 1

סמסטר ב'
שם הקורס

נקודות זכות	שם המרצה	שם הקורס
3 נ"ז	דר' רומי מיקולינסקי + מרצה נוסף	היפר סטודיו 2 - "אוטופיה/דיסטופיה - חדשנות טכנולוגית ולאן שהיא לוקחת אותנו"
2 נ"ז	מנחים אישיים	מסגרת הנחיה אישית: תחקיר ופרוגרמה לפרויקט המרכזי
4 נ"ז	ד"ר טל אלרואי פרנקל	סמינר חובה - "מחקר וכתובה בסביבת עיצוב"

לימודי בחירה- על כל סטודנט בשנה א' לבחור 1 קורס בחירה מעשי + 1 סדנת נושא.
קורסי הבחירה המעשיים משותפים לשנים א'/ב'.

סמסטר א'
שם הקורס

נקודות זכות	שם המרצה	שם הקורס
2 נ"ז	יעל בורשטיין	קורס בחירה מעשי - "Post Moving Image"
2 נ"ז	יולי כהן	קורס בחירה מעשי - "דוקומנטציה אישית"
2 נ"ז	יעודן בקרוב	קורס בחירה מעשי - "קוד ככלי ליצירה דינמית"
2 נ"ז	גיא שגיא	קורס בחירה מעשי - Social Dreaming
ללא נ"ז	פרופ' עדי שטרן	ובנוסף - סדנת שבועית (בחירה): לטרנינג ופונטים דיגיטליים

סמסטר ב'
שם הקורס

נקודות זכות	שם המרצה	שם הקורס
2 נ"ז	מרב סלומון	סדנת נושא - "פואטיקה חזותית, הספר כחדר פלאות"
2 נ"ז	רונאל מור	סדנת נושא - "דיאלוגים דיגיטליים"

21 נ"ז

סה"כ

שנה ב'
לימודי חובה
סמטר א'

נקודות זכות	שם המרצה	שם הקורס
3 נ"ז	דר' רומי מיקולינסקי אורי סוכרי	"היפר סטודיו 3 - " אוטופיה/דיסטופיה - חדשנות טכנולוגית ולאן שהיא לוקחת אותנו"
10 נ"ז	ריכוז: ראש התכנית + מנחים אישיים	פרויקט מרכזי – הנחיה והגשה (שנתי)
4 נ"ז	ד"ר אורי ברטל	סמינר חובה – עיצוב עכשווי (קולקוויום)
1 נ"ז		כמו כן, נדרשת השתתפות בסדנת אורח 1 (שבוע מרוכז)

סמטר ב'
שם הקורס

נקודות זכות	שם המרצה	שם הקורס
3 נ"ז	פרופ' ענת קציר ד"ר נעמי מאיר-דן	"היפר-סטודיו 4 - "מרד הסטודנטים: תקשורת חזותית בין תרבות, חברה ופוליטיקה"
שנתי	ריכוז: ראש התכנית + מנחים אישיים	פרויקט מרכזי – הנחיה והגשה (שנתי)

לימודי בחירה - על כל סטודנט בשנה ב' לבחור

- 1 קורס בחירה עיוני - קורסי הבחירה העיוניים משותפים עם תכנית ה-MA
1 סדנת נושא (הוצעו השנה כקורסי קיץ)
1 קורס בחירה מעשי - קורסי הבחירה המעשיים משותפים לשנים א'/ב'.

סמטר א'

נקודות זכות	שם המרצה	שם הקורס
2 נ"ז	יעל בורשטיין	קורס בחירה מעשי – "Post Moving Image"
2 נ"ז	יולי כהן	קורס בחירה מעשי - "דוקומנטציה אישית"
2 נ"ז	יעודכן בקרוב	קורס בחירה מעשי - "קוד ככלי ליצירה דינמית"
2 נ"ז	גיא שגיא	קורס בחירה מעשי – Social Dreaming
2 נ"ז	דר' יעל כדורי	קורס בחירה עיוני - "אוזן רואה עין שומעת"
2 נ"ז	דר' טל בן צבי	קורס בחירה עיוני - "עולם שלישי ותיאוריה פוסט-קולוניאלית בתרבות החזותית הפלסטינית"

2 נ"ז	דר' גלית ולנר	קורס בחירה עיוני - "סוגיות בפילוסופיה של הטכנולוגיה"
ללא נ"ז	פרופ' עדי שטרן	ובנוסף – סדנת שבועית (בחירה): לטרינג ופונטים דיגיטליים

		<u>מסטר קיץ</u> שם הקורס
נקודות זכות	שם המרצה	סדנת נושא – "Storytelling"
2 נ"ז	פרופ' רותו מודן	
2 נ"ז	אורי סוכרי	סדנת נושא – "Design Fiction"
27 נ"ז	סה"כ	

שינויים בידיעון בצלאל

רשויות המחלקה והאקדמיה רשאיות לערוך שינויים ותיקונים בתכנים המופיעים בידיעון זה, להוסיף עליהם, לגרוע מהם או לבטלם בכל עת במהלך שנת הלימודים. הודעה על כל שינוי כאמור, תפורסם במודעות בלוחות המחלקה ו/או בדרך ראויה אחרת. השינויים מחייבים את כלל הסטודנטים, גם אם נקבעו או נכנסו לתוקף לאחר שהחלו את לימודיהם.

תקצירי הקורסים

שנה א' לימודי חובה

230001 היפר סטודיו 1 – "מבוא אינטגרטיבי בתקשורת חזותית"

אשר ארנון, ד"ר אהד זהבי
מסטר א', 1.5 שש"ש, 3 נ"ז

צירוף המילים "תקשורת חזותית" משמש להגדרת שדה דיסציפלינרי המאגד מגוון גדול של פרקטיקות, שהמטרה המשותפת לכולן הוא כיוון מהלך תקשורתי באמצעים חזותיים. אך מעבר לנוחות שבהכללה, שזורות במושג משמעויות קוגניטיביות, תרבותיות, פוליטיות, טכנולוגיות ופילוסופיות המאפשרות לבחון את העיסוק המעשי בתקשורת חזותית מבעד למארג מורכב של גישות תיאורטיות ועולמות של ידע. מטרתו של ההיפר-סטודיו הראשון בתואר השני היא לברר את אופי המארג הזה ולגעת במרכיביו כמבוא למסגרות ההיפר-סטודיו אשר יבואו אחריו, ולא פחות מכך – להתמקד בפעולת האריגה עצמה ככלי חשיבה ויצירה.

במסגרת ההיפר-סטודיו הזה נשלב אפוא עיון תיאורטי ותרגול מעשי, ובאמצעותם נשרטט יחד את טווח פרישתה של התקשורת החזותית, נתוודע למגוון מופעה ונעמוד על התנאים המטריאליים והאידיאולוגיים שבתוכה היא נוצרת, על השפעותיה התרבותיות ועל כוחה הפוליטי. נעיין גם במרכיביה הבסיסיים: נשאל מהו אופייה של תקשורת בין בני אדם ונברר מהו מעמדו הנוכחי של התחום החזותי. אגב כך נבחן את היחס בין התיאוריה לבין הפרקטיקה, או בין החקירה העיונית לבין היצירה המעשית, ונראה איך הן יכולות לקדם זו את זו – שיתוף פעולה שעומד בבסיס תוכנית הלימודים כולה.

230005 מסגרת הנחיה לגיבוש הפרויקט המרכזי

ריכוז: ראש התכנית

שנה א', מסטר א', ללא נ"ז

המסטר הראשון יתקיים כמסגרת הנחיה בה יפגשו הסטודנטים עם יוצרים וחוקרים מתחומים שונים,

ויקיימו פגישות ייעוץ אישיות עם ראש התכנית ומנחי הפרויקט המרכזי לצורך גיבוש מתווה לפרויקט בנושא אותו הציע הסטודנט. המתווה יכלול את ניסוח הפרויקט והגדרת מטרותיו ואת סימון תחום התוכן ויעדי המחקר שלו. עם סיום שלב זה יקבע שיבוץ המנחים האישיים לכלל הסטודנטים.

231001 פרו-סמינר: "מתודולוגיות מחקר - בין קריאה וכתובה להתבוננות ויצירה"

ד"ר נעמי מאיר-דן

שנה א', סמסטר א', 1 שש"ש, 2 נ"ז

"תמונות ניתנות לקריאה; מלים ניתנות לראיה".

הנחת יסוד זו עומדת בבסיסה של התקשורת החזותית; וקורס זה מבקש לחדד את הקשר בין דימוי (תמונה) למלה (טקסט), בין קריאה לראייה (שלא לדבר על התבוננות), ובהכרח בין פעולת הכתיבה לפעולת היצירה ובין מהלכים שהם אינטואיטיביים במהותם למהלכים המבוססים על ידע (השכלה) ועל מיומנויות ("ארגז כלים").

ככל שהדבר נוגע בפרקטיקות עיוניות של תיאור-ניתוח-פרשנות של יצירה חזותית בכלל ושל "תקשורת" חזותית בפרט, הרי שהן שוזרות בין לימודי תולדות האמנות ללימודי ביקורת התרבות החזותית. ככאלו הן מבוססות על מתודולוגיות שונות, שמקורן בדיסציפלינות השונות של מדעי הרוח ומדעי החברה. המנעד הזה שוזר בחובו, מן הסתם, גם התייחסויות שונות (ואף סותרות) למקומה של הפרשנות, החל בעמדה ה"מודרניסטית" הקוראת לחקר האמת וכלה בעמדה ה"פוסטמודרניסטית" המבקשת לשחרר את הקורא/צופה מכל מחויבות לעמדת המחבר ולכוונתו, בין שהוא נאמן אך ורק לעצמו ובין שהקריאה/צפייה שלו היא פועל-יוצא של חברותו ב"קהילה פרשנית" כזו או אחרת.

קורס זה מבקש להעניק לסטודנט כלים למחקר בשדה של התקשורת החזותית, מתוך כוונה להניע מהלך מקריאה של טקסטים (בעלי אופי שונה) לכתבתם. הנחת הייסוד היא ש"הרחקת העדות", קרי הפניית מבט חוקר ליצירתם של אחרים וכתובה על אודותיהן, היא שלב מקדים הכרחי בהקניית מיומנויות מחקר החיוניות לצורך פעולת היצירה עצמה. ובמלים אחרות, אם נחזור להנחת היסוד שאיתה התחלנו, אין ספק, שבכוחן של קריאה וראיה מיומנות, המבוססות על כלי מחקר אקדמיים להוליך ל"כתיבה" (במובן של יצירה) שהיא עשירה, תבונית, מבוססת קונטקסט, אפקטיבית ומקורית יותר.

231002 קורס חובה עיוני – "הפואטיקה של התיאוריה - תיאוריות ותקשורת חזותית"

ד"ר טל אלרואי פרנקל

שנה א', סמסטר א', 1 שש"ש, 2 נ"ז

לצד הפרקטיקה שנצברה על פני דורות בהעברת מידע באמצעותם של דימויים חזותיים, נמצאת התיאוריה שתפקידה לנמק, להצדיק ולהסביר הן את העשייה עצמה בתקשורת חזותית והן את התוצרים שלה. הפרקטיקה בתקשורת החזותית איננה חיה בוואקום וכמו כל מקצוע גם היא תלויה בענפים מתחום התיאוריה שצמחו בשדות מקבילים, כמו התקשורת, הבלשנות, הסוציולוגיה, הפסיכולוגיה, תורת הפרשנות (הרמנויטיקה), סמיוטיקה ואירועים מתוך ההיסטוריה. כחלק מהתרבות החזותית בקרבה אנו חיים, אשר דנה בכל האספקטים היוזאליים המוכרים לנו, התקשורת החזותית בוחנת בעיקר את תפקידם התקשורתי (communicative functions) מתוך כוונה לפענח את טיבם ולעמוד על המסר (message) בו הם טעונים.

מה זו תיאוריה? על מה אנחנו מדברים כשאנחנו מדברים על תיאוריה? מה בין תיאוריה לעולם? להיסטוריה? לפילוסופיה? לתפיסת העולם? האם התיאוריה מקדימה את הפרקטיקה או באה בעקבותיה?

מטרת הקורס לייצר מבט-על רפלקטיבי שיבחן את המושג 'תיאוריה' כסיפור היסטורי וחברתי, כתבנית חשיבה וככלי עבודה יצירתי. במהלך הקורס נתוודע לכמה מן התיאוריות המרכזיות בתרבות המערבית העכשווית – מתחום הפילוסופיה, הפנומנולוגיה, הסוציולוגיה והספרות – נחקור את הדינמיקה שמאפיינת תיאוריה, את היחסים הדיאלוגיים שהיא מנהלת עם הפרקטיקה, וננסה לייצר תיאוריה מקורית משל עצמנו. הדיון בתיאוריה יתבסס על דוגמאות מתחום הפרקטיקה החזותית.

230003 היפר סטודיו 2 – "אוטופיה/דיסטופיה – חדשנות טכנולוגית ולאן שהיא לוקחת אותנו"

ד"ר רומי מיקולינסקי + מרצה נוסף

שנה א', סמסטר ב', 1.5 שש"ש, 3 נ"ז

התקציר יעודכן בהקדם.

230006 מסגרת הנחיה אישית: תחקיר ופרוגרמה לפרויקט המרכזי

ריכוז: ראש התכנית

מנחים אישיים: מתוך כלל מרצי התכנית. במקרים רלוונטיים תיבדק האפשרות לפניה למנחים מסגל המחלקות השונות בבצלאל או מומחים חיצוניים לצד מנחה מן התכנית.

שנה א', סמסטר ב', 2 נ"ז

במהלך הסמסטר השני יתקיימו מפגשים משותפים ואישיים במטרה לבצע מחקר תוך הידוק העמדה לגבי תוכן, מטרות ומבנה הפרויקט שלו/ה. תפוקת מסגרת זו תהיה תיק פרויקט (work file) מקיף שיכיל את תיאור הפרויקט ויעדיו, מחקר מקיף, תכנית עבודה (פרוגרמה), להמשך המחקר והפיתוח העיצובי ותרשימים ראשוניים.

תיק הפרויקט ישמש כבסיס וכתנאי להמשך העבודה על הפרויקט בשנה השנייה. במסגרת זו יוגדר גם הצורך במידת הרלוונטיות במנחה מתמחה נוסף.

231003 סמינר: מחקר וכתובה בסביבת עיצוב

ד"ר טל פרנקל- אלרואי

שנה א', סמסטר ב', 2 ש"ש, 4 נ"ז

לקורס זה כמה יעדים עיקריים: לאפשר לסטודנטים, באמצעות תהליך מובנה, להתנסות במחקר, תיעוד, וכתובה בסביבת עיצוב; לתמוך במחקרים שעורכים הסטודנטים במחלקה ולקדם אותם באופן מעשי; לייצר מחקר רלוונטי וראוי לפרסום שיקדם את גוף הידע האקדמי של שדה התקשורת החזותית בישראל. הקורס ישתמש במתודולוגיות המחקר המגוונות שנלמדו בסמסטר א כמצע לפעולה מחקרית עצמאית, וילמד שיטות עבודה וכלים משותפים למחקר עיוני ומעשי: התבוננות במובן מאליו, שאלת שאלות והזרה, איסוף מידע מגוון באמצעים שונים, זיהוי ערכים אינטלקטואליים וחזותיים, מיפוי וניפוי חומרים, חילוץ תובנות, ניסוח טענה מקורית ומנומקת, עריכה ועיבוד תובנות אינטלקטואליות לשפה יצירתית.

במהלך הקורס נתוודע לטקסטים מדיסציפלינות אינטלקטואליות שונות - פילוסופיה וביקורת, ספרות ושירה, סוציולוגיה ופסיכואנליזה, וכן דוגמאות מתחום התקשורת החזותית, העיצוב, הקולנוע והאמנות. הסטודנטים יעבדו במהלך הקורס על פרויקט אישי באמצעות פעימות – משימות מצומצמות שניתנות משיעור לשיעור ומייצרות רצף מובנה של התפתחות המחקר והעבודה. כמו כן יתנסו הסטודנטים בעבודה עם יומן מחקר.

סדנאות אורח

שנה א+ב', סמסטר א'/ב', שבוע מרוכז, 1 נ"ז.

כחלק בלתי נפרד מהמהלך הלימודי מבקשת התכנית ליצור הזדמנויות למפגשים עם מרצים אורחים - מעצבים, אמנים, אנשי מדיה ותיאורטיקנים מובילים מהארץ ומהעולם - ולחשיפה למגוון רחב של נקודות מבט בשיח העכשווי של עולם העיצוב והתקשורת החזותית. במסגרת זו יתקיימו סדנאות אורח סמסטריאליות בנות שבוע אשר יועברו לסטודנטים בשנה א' ובשנה ב'. על כל סטודנט להשתתף בסדנת אורח אחת בכל שנה בהיקף של 1 נ"ז. סה"כ על כל סטודנט בתכנית להשתתף בשתי סדנאות אורח בהיקף כולל של 2 נ"ז.

**לימודי בחירה- על כל סטודנט בשנה א' לבחור 1 קורס בחירה מעשי + 1 סדנת נושא.
קורסי הבחירה המעשיים משותפים לשנים א'/ב'.**

מסטר א' / קורסי בחירה מעשיים

232007 קורס בחירה מעשי – "Post Moving Image"

יעל בורשטיין

1.5 ש"ש, 2 נ"ז

'וידאו ארט', 'מובינג אימג', 'תקשורת חזותית בתנועה', 'וידאו קליפים', 'אנימציה דיגיטלית' - אלו הם רק מעט מהתיגים של דימויים נעים שחורגים מהמסגרת של הקולנוע הנראטיבי. עם השנים הולכים ומתווספים עוד ועוד מופעים, סוגות ותצוגות של הדימוי הנע, אך הדומיננטיות של אופני ההבעה המסורתיים של הקולנוע עדיין איתנה, ואף משפיעה באופן גדל והולך על כל אותן יצירות שאמורות לשמש כאלטרנטיבה. האמנות הצעירה מבין האמנויות הספיקה זה מכבר להשפיע על רוב תחומי העיצוב והאמנות ולטלטל אותם (ארכיטקטורה, עיצוב גרפי, אמנות פלסטית, קולנוע) אך נראה כי המהפכה הזו נרגעה מהר מדי, ונתנה לכוחות השוק המוכרים לבלוע אותה. הקולנוע עצמו, שמצא את עיקר זהותו בנרטיב הריאליסטי, במייק בליף, השתלט בתגובה על כל אותו עולם של דימויים נעים, על נוסחאותיו הדרמטיות הברורות ועל פטפוט היתר שלו. הקורס "פוסט מובינג אימג" ינסה לאתגר את מה שהפך למובן מאליו, ולהציע חזרה ליסודות הרדיקליים והאוונגרדיים של האמנות האודיו ויזואלית. לחזור ולמצוא מחזות שאינם מוגבלים על ידי האילוצים והאופנות של הקולנוע המסחרי. ננסה "לספר סיפור" באופן שונה – דרך תנועה, קומפוזיציה, הפשטה, דקונסטרוקציה, קונספט. תוך שאיפה לייצר חוויה רעננה, מעוררת ומאתגרת נפתח פרספקטיבות צלולות יותר של יחסי דימוי/סאונד/נרטיב, המצויות באופן זה או אחר בבסיס כל יצירת מופת קולנועית.

232008 קורס בחירה מעשי – "דוקומנטציה אישית"

יולי כהן

1.5 ש"ש, 2 נ"ז

הקורס מניח כי אוטוביוגרפיה כמוה כחקירת הסיבות והנסיבות להיווצרות האני במתכונתו הנוכחית ולשאלות הקיומיות: מי אני, מה אני, איפה אני חי ומדוע. ההתפתחות האישית ומציאת הקול הפנימי עבור יצירה, תלויים בגיבוש הבנת העצמי והאפשרות לבטא ערכים, השקפות ואמונות אישיות. אינדיבידואליזם; יוצרים בוגרים, חדלים מלהיות תיבת תהודה לעולם בו הם צמחו ו"ממציאים את עצמם". כך נוצר אדם עצמאי במחשבתו שתורם להתפתחות החברה והתרבות. הקולנוע התיעודי האישי נולד בארה"ב כאשר דוקומנטריסטים אמריקנים כמו אד פינקוס, ג'ון ג'וסט וג'רום היל, היפנו את מצלמתם אל עצמם ותיעדו את חייהם וחיי משפחתם. סרטים אלה, שיש המכנים אותם סרטים תיעודיים אוטוביוגרפיים, סרטי דיוקן עצמי, סרטים אישיים, I movies, או יומנים מצולמים מעמידים במרכזם סובייקט מוגדר הבוחן את עולם המציאות מבעד לפרספקטיבה הפרטית שלו. הקורס יתמקד בתיעוד עצמי אשר על פי רוב מתרחש במסגרת המשפחתית האינטימית וביחסיו של הפרט הדובר עם מוסדות חברתיים (משפחה, חברה, צבא וכיו"ב). הקורס, שבמרכזו התיעוד העצמי מייצג, בין השאר, מגמה תרבותית דומיננטית כיום, המעודדת חשיפה עצמית, אך ידגיש את ההבדל והשוני בתיעוד אישי כרישום אוטוביוגרפי הכולל בדרך כלל הצטלבות בין הספירה הפרטית עם זו הציבורית.

מטרות הקורס:

מכיוון שתיעוד אישי מסייע במציאת אמת וזהות עצמית של הפרט, מטרת הקורס היא לאפשר לסטודנטיות וסטודנטים ליצור מסמך אישי מובהק באופן מובנה ותהליכי. מכיוון שהמשפחה הגרעינית, הבית והמוצא, מניחים את התשתית שעליה נבנה הדיוקן העצמי בראשיתו, ומכיוון שהשנים חורצות בנו זיכרונות ותהפוכות, הלובשים ופושטים מסיכות, משנים פנים ומדברים בקולות שונים, נערמים כל אלה בנו שכבות שכבות. מטרת הקורס היא לחשוף אפיזודות מסיפור החיים האישי שחלחלו פנימה ואשר משפיעות על התוכן והשפה של היוצרת. למרות שדיוקן עצמי יכול להיות מרומוז ומפושט במשמעותיותו, מבוסס על קטעי זיכרון ותחושות שנחקקו, הוא תמיד תמצית של עבר, הווה ועתיד. מעשית, יוציא לדרך הקורס, תהליך שיתחיל מחיפוש המוטיבציה האוטוביוגרפית/האישית, לחשיפת הסיפור האישי הראוי לאותו הרגע, לגיבוש רעיון, עריכת תחקיר, יצירת חומרי הגלם, עריכה וסיום לכדי יצירה שלמה. הקורס יביא את הסטודנט/ית להפקת יצירה בכל מדיום שייבחר: צילום, וידאו, תערוכה, מוצר, סרט, בלוג, אתר אינטרנט, ספר או מיצג ועוד כי כפי שאמר לוסיאן פרויד: "כל יצירת אמנות היא אוטוביוגרפית גם אם זה כיסא."

232010 קורס בחירה מעשי – "קוד ככלי ליצירה דינאמית"

שם המרצה יעודכן בקרוב

1.5 ש"ש, 2 נ"ז

בעידן הדיגיטלי מתעצמת ההשפעה של כלים וטכנולוגיות דיגיטליות על היצירה החזותית ועל תפקיד המעצב בחברה ובתעשייה. לכלים ומיומנויות של העידן הקודם מצטרפים כלים וחומרי גלם חדשים. טריטוריות שהיו נחלתם הבלעדית של תכניתנים נחשפות והופכות לנגישות למעצבים ואמנים. טריטוריות אלה מתגלות כמעוררות השראה ויצירתיות ומעודדות תבניות חשיבה ויצירה חדשים. מגמה זו נובעת ממכלול סיבות ותנאים. הבולטים ביניהם כוללים את הצורך של מעצבים לתת מענה לאתגרים חדשים של הצגה ותקשורת של מידע מורכב, את התלות והקשר בין תחומי מקצוע שונים, את הקרבה והחשיפה הבלתי נמנעת של מעצבים לקוד, את הזמינות של קוד פתוח המאפשר גישה קלה ל"קטעי" תוכנה מוכנים, מתועדים ובחינם ואת זמינותו של מידע מקוון ואת תרבות השיתוף ונדיבות המידע ברשת.

בצדו השני של המגרש עומדים חומרי הגלם החדשים: שטף נתונים גולמי ועצום ארוז בממשקים פתוחים (API) מוכנים לשימוש ולמניפולציה. נתונים אלה מתהווים בזמן אמת וללא הפסקה, לרוב ללא כוונה או מניע של ההמון שמייצר אותם. הנתונים הם תוצר לוואי להתנהגות ולדפוסי שימוש בטכנולוגיות ומכשירים מקוונים חדשים.

הקורס עוסק בהיבטים תיאורטיים ומעשיים של המחשה דינמית ואינטראקטיבית של נתונים ויצירה בקוד. מתוך עמדת מוצא זו עומדות למבחן סוגיות הקשורות לתפקיד המעצב ולהשפעה של כלים וחומרי גלם בצורת נתונים על היצירה החזותית. בקורס נבחן את עמדתו של המעצב והאמן כיוצרים של הכלים והחוקים המכתיבים את התוצאה החזותית ואת המשמעות הנובעת ממנה. עמדה זו מעוררת שאלות רבות ביחס לטווח העשייה של המעצב, היוצר יצירה המתחוללת מנתונים חיים ומשתנים (יצירה גנרטיבית). בקורס יתקיים ניתוח של יישומים שונים של טכנולוגיות המחשה וההשפעה של אלה על החברה, התעשייה, התרבות, המדע והאמנות.

232011 קורס בחירה מעשי – "Social Dreaming"

גיא שגיא

1.5 ש"ש, 2 נ"ז

יעודכן בקרוב.

ובנוסף –

סדנא שבועית (אופציונלי) - "לטרנינג ופונטים דיגיטליים"

פרופ' עדי שטרן

סמס' א', שבוע מרוכז, ללא נ"ז

סמסטר ב' / סדנאות נושא

232002 סדנת נושא – "דיאלוגים דיגיטליים"

רונאל מור

סמסטר ב', 1.5 ש"ש, 2 נ"ז

ב 15 שנים האחרונות התפתחו במדיום המקוון צורות ביטוי ותקשורת רבות וייחודיות. ה"צ'ט" הוותיק התמזג עם צורות תקשורת חדשות, ובמקביל נולדו פלטפורמות שיחה ותקשורת ייחודיות: הצינץ בטוויטר, הלייק בפייסבוק ועוד פורמטים ואמצעים שהפכו לאמצעי ביטוי בעלי משמעות ומשקל. הקורס עוסק במחקר של התפתחות והתפלגות של צורות ביטוי ושיחה במדיום המקוון ויעמיד למבחן סוגיית כגון אובדן הטון והסנטימנט בשיחה הדיגיטלית, חלחול של מושגים חדשים לתוך אוצר המילים שלנו והתגברות של צורות ביטוי הנשענות של תמונות, צלמיות, "מדבקות" וכמובן התפתחות של צורות תקשורת בתוך עולמות וירטואליים של מציאות מדומה. אם כניסתם של ממשקי שיחה עם מכשירים, מתעוררות שאלות נוספות על המאפיינים והתפתחות של שפה ועל ההשפעה שלא אלה על מאפייני השיחה הפרונטאלית. הקורס עוסק בהתפתחות של צורות שיחה, על ההשפעה של פלטפורמות חברתיות על ההתנהגות ותקשורת בין בני אדם ועל ההשפעה של טכנולוגיה כמעצבת צורות דיאלוג סביבן נבנות קהילות וקשרים חברתיים. הקורס מזמין את בסטודנטים להגיב למגמות אלה ולבחון ולהציע יישומים ומכשירים לשיחה ותקשורת.

232005 סדנת נושא – "פואטיקה חזותית – הספר כחדר פלאות אישי"

מרב סלומון

מסטר ב', 1.5 שש"ש, 2 נ"ז

הקורס "פואטיקה חזותית- הספר כחדר פלאות אישי" ישמש כזירה מחוללת יצירה ומחקר חזותי לסטודנטים אשר מעונינים להתמחות בתחום האיור. הקורס יעסוק בבירור ופיתוח תחבירים חזותיים, מחוללי תוכן, היגדים ומשמעות פואטית שאינם מבוססי נראטיב.

בלב סערת המהפכה הדיגיטלית, המתרחשת מזה למעלה מ-15 שנים בעולמינו, ואשר משפיעה ומשנה היררכיות ומנגנונים בכל תחומי החיים, שומר הדימוי החזותי על כוחו ואף מתעצם. בתרבות וויזואלית, המקדשת את המהיר והמידי, זוכה ההיגד החזותי למעמד עליון. יתרונו של הדימוי חזותי, יחיד או סדרתי, ביכולתו לתקשר ולהעביר מסרים מורכבים ועמוקים, ללא קשר לשפה, לזמן, למדיום עליו הוא מוצג, או לטכניקה בה הוא מצויר. לצד, ומנגד המהפכה הדיגיטלית חוזר הספר הפיזי לתפוס מקום משמעותי ובעל תוקף מחודש כאובייקט אומנותי, תרבותי ושימושי. במעמדו החדש, הספר הפיזי מושפע מהמהפכה הדיגיטלית, וזכות קיומו תלויה בהצדקת תפקידו. זכות זו שמורה יותר ויותר לספרות חזותית. במתח שבין האנלוגי לדיגיטלי, הולכת ומתבססת ההכרה כי הספר כאובייקט לא נכחד, אלא הופך למרחב מחייה ולמדיום אוטונומי של יצירה אינטרדיסציפלינרית מסעירה, מקורית ומגוונת.

הקורס "פואטיקה חזותית- הספר כחדר פלאות אישי" מבקש לבחון את כוחו של הדימוי החזותי ככלי תקשורת, במסגרת של יצירה איורית אישית, פואטית, מורכבת, שאינה מבוססת על מבנים ומסגרות ספרותיות מוגדרות והגמוניות, ואת גבולות מרחביו של המושג "ספר". במסגרת הקורס נבחן מבנים ספרותיים א-נראטיביים, הקרובים יותר לשירה והמאפשרים דקונסטרוקציה של השפה, ונתנסה ביצירה של ספר- כלי קיבול – מרחב מוגדר – המאגד את אברי גוף היצירה.

הקורס יזמן לסטודנטים מרחב לשכלול והשחזת השפה החזותית שלהם, תוך שימוש בה ליצירת תחביר צורני המאפשר ביטוי עשיר, עמוק ומורכב, אשר יכול לשרת אותם כיוצרים וכבעלי מלאכה. חדרי הפלאות המוקדמים, אצרו בתוכם אוספים אישיים. על ידי צירופם של הפרטים השונים באוסף, אשר מוקמו על פי לוגיקה יותר או פחות מנומקת, זה לצד זה במרחבו של החדר, נוצרה תמונת עולם של בעל החדר – נוצק היגד. כך במסגרת הקורס יתנסו הסטודנטים, באפשרות ליצור היגד, אמירה, ביטוי, שמורכב מהיחס שבין החדר – הספר לאוצרותיו. באופן הזה הקורס מאתגר את הסטודנטים לבחון אפשרויות נוספות של ביטויי ושל כתיבה חזותית, באמצעים נוספים ואחרים, שאינם נראטיביים או ליניאריים.

שנה ב'

לימודי חובה

230003 היפר סטודיו 3 – "אוטופיה/דיסטופיה – חדשנות טכנולוגית ולאן שהיא לוקחת אותנו"

ד"ר רומי מיקולינסקי, אורי סוכרי

שנה ב', מסטר א', 1.5 שש"ש, 3 נ"ז

התקציר יעודכן בהקדם.

230007 היפר סטודיו 4 – "מרד הסטודנטים: תקשורת חזותית בין תרבות, חברה ופוליטיקה"

פרופ' ענת קציר, ד"ר נעמי מאירי- דן

שנה ב', מסטר ב', 1.5 שש"ש, 3 נ"ז

במאי 1968 התבצרו סטודנטים, בעידודם של גורמים אנרכיסטים ושמאלניים, במספר אוניברסיטאות בפריז תוך קריאה לסדר חברתי חדש. תגובתן הקשוחה של הממשלה והמשטרה לתקריות הביאו להסלמת המחאה ולהצטרפותם של איגודי העובדים בכל רחבי צרפת לשביתה כללית חסרת תקדים שכמעט גרמה לנפילת ממשלתו הימנית השמרנית של דה-גול. ביוני אותה שנה נאלץ דה-גול לפזר את האסיפה הלאומית ולהכריז על בחירות פרלמנטריות חדשות. למרות כשלונם הפוליטי של אירועי מאי '68 היתה להם השפעה עצומה על עיצוב דמותו של השמאל החדש במערב אירופה.

אחד מסימני ההיכר הבולטים של התסיסה החברתית במאי '68 הוא כתובות הקיר והכרזות הרבות שנוצרו ע"י Atelier Populaire - קבוצת סטודנטים לאמנות שהתבצרו בבית-הספר הגבוה לאמנות. כרזות אלה התנוססו ברחבי העיר מדי בוקר, הונפו בהפגנות וניתלו על קירות המפעלים. חברי הקבוצה הושפעו עמוקות מהאידיאולוגיה הסיטואציונית, שהעמידה את האמנות במרכזו של כל שינוי חברתי רדיקלי. הסיטואציוניזם מילאו תפקיד מכריע באירועי מאי '68. משנתם הרעיונית – כפי

שהתנסחה בספרו רב ההשפעה של גי דבור "חברת הראווה" (1967) – הבעירה את המהפכה והעניקה לה בסיס תיאורטי ואידאולוגי. דבור טען שאמצעי התקשורת ההמוניים ועולם הפרסום – אמצעי הייצוג של החברה הקפיטליסטית העכשווית – חדרו לכל תחומי החיים תוך שהם יוצרים מציאות מדומה ומחוללים זיוף, ניכור והפרדה וכופים על היחיד פסיביות צרכנית וצנינית.

ההשפעה העצומה של ספרו של גי דבור על אירועי מאי '68 בכלל, ועל פעילותם הקריאטיבית של חברי Atelier Populaire בפרט, הביאה כמה מהם לחבור יחד ולהקים ב-1970 את 'גרפוס', קולקטיב עיצוב מהבולטים והמשפיעים ביותר בשנות ה-70 וה-80. חברי 'גרפוס' הצליחו לשלב בין מצינונות עיצובית ומוסר חברתי; עד פרידתם ב-1991, דחו עבודות מסחריות או ממשלתיות והתמקדו בעבודה עם עמותות חברתיות, מועצות ערים פרוגרסיביות וקבוצות תיאטרון אלטרנטיביות.

מקרה מבחן זה הנע מהתיאוריה לאידאולוגיה החברתית, לאקט הפוליטי ומשם לעשייה העיצובית – משמש נקודת מוצא מתאימה לדיון בתפקידו החברתי של מעצב התקשורת החזותית בימינו. לכל החלטה עיצובית יש השלכות סביבתיות, חברתיות ואתיות. במהלך הקורס תיבחן אחריותו החברתית והמוסרית של המעצב בחברה הצרכנית הגלובלית של ימינו, באמצעות דיון ביקורתי בנושאי הרוחב הבאים:

- סוגיות אתיות וחשיבה ביקורתית ככלי לעיצוב מודע.
  - עמדות אידאולוגיות כגורם מתווה באבולוציה ובמגמות של התקשורת החזותית.
  - תקשורת המונים v.s ביטוי אישי.
- הקורס ישלב בין תיאוריה ועשייה עיצובית ויבחן את הקשרי היישום של תקשורת חזותית בעידן הדיגיטלי – הממסדי/מסחרי v.s החתרני, הפיזי v.s הוירטואלי – והאסטרטגיות והפרקטיקות שנגזרות מכך.

231004 סמינר חובה – "עיצוב עכשווי" (קולוקוויום)

ד"ר אורי ברטל

שנה ב', סמסטר א', 2 ש"ש, 4 נ"ז.

הקורס "עיצוב עכשווי" יסקור מגמות, תיאוריות, מוסדות ומעצבים מובילים בשדה העיצוב העכשווי. הקורס יציג את השיח אודות העיצוב בהקשר הרחב של מגמות תרבותיות, כלכליות, חברתיות, תקשורתיות ואסתטיות. בכך יציע הקורס מבט רחב על היסודות השונים היוצרים את תרבות העיצוב במאה ה-21 ואת מקומו והשפעתו בחברה העכשווית. תוך הצגת השיח החדש יעורר הקורס דיון בנוגע למקומו של העיצוב במאה ה-21 לא רק כמשקף את החברה ואת רוח התקופה, אלא גם כמכשיר בעל עוצמה תרבותית, היוצר אידאולוגיה חדשה המשפיעה על הדרך בה אנו תופסים את עצמנו ואת העולם סביבנו.

נבחן את יחסם של מעצבים ויוצרים שונים לסוגיות חברתיות כמו המשבר הכלכלי, המודעות האקולוגית, הממשק בין שוק האמנות לשוק העיצוב וכדומה. בנוסף יושם דגש על היכרות עם השחקנים השונים בשדה העיצוב הבינלאומי הבונים את השיח העכשווי ואת יחסי הגומלין בין עולם העיצוב למוקדי הכוח החברתיים-כלכליים-פוליטיים.

פרויקט מרכזי – הנחיה והגשה

ריכוז: ראש התכנית

מנחים אישיים

שנה ב', שנתי, 10 נ"ז

שני הסמסטרים בשנת הלימודים השנייה יוקדשו לפיתוח הפרויקט המרכזי והבאתו לידי גמר. תוכן, אופן וקצב ההתקדמות בפיתוח הפרויקט המרכזי נגזר מאבני הדרך שיוגדרו בשלב הפרוגרמה על ידי הסטודנט על פי תכני והדגשי הפרויקט שלו, ועל כן יהיו הבדלים בקצב ההתקדמות בין פרויקטים שונים. יחד עם זאת הואיל ואנו רואים ערך רב בשיתוף הקבוצה בתהליכי העבודה השונים תקבענה 2-3 פגישות קבוצתיות בכל סמסטר לביקורת ביניים.

סדנאות אורח

שנה א+ב', סמסטר א'/ב', שבוע מרוכז, 1 נ"ז.

כחלק בלתי נפרד מהמהלך הלימודי מבקשת התכנית ליצור הזדמנויות למפגשים עם מרצים אורחים - מעצבים, אמנים, אנשי מדיה ותיאורטיקנים מובילים מהארץ ומהעולם - ולחשיפה למגוון רחב של נקודות מבט בשיח העכשווי של עולם העיצוב והתקשורת החזותית. במסגרת זו יתקיימו סדנאות אורח סמסטריאליות בנות שבוע אשר יועברו לסטודנטים בשנה א' ובשנה ב'. על כל סטודנט

להשתתף בסדנת אורח אחת בכל שנה בהיקף של 1 נ"ז. סה"כ על כל סטודנט בתכנית להשתתף בשתי סדנאות אורח בהיקף כולל של 2 נ"ז.

לימודי בחירה- על כל סטודנט בשנה ב' לבחור

1 קורס בחירה מעשי - קורסי הבחירה המעשיים משותפים לשנים א/ב'
1 קורס בחירה עיוני - קורס הבחירה העיוניים משותפים עם ה- MA
1 סדנת נושא (סדנאות הנושא הוצעו השנה במסגרת קורסי הקיץ)

מסטר א' / קורסי בחירה מעשיים

232007 קורס בחירה מעשי – "Post Moving Image"

יעל בורשטיין

1.5 ש"ש, 2 נ"ז

'וידאו ארט', 'מובינג אימג', 'תקשורת חזותית בתנועה', 'וידאו קליפים', 'אנימציה דיגיטלית' - אלו הם רק מעט מהתיגים של דימויים נעים שחורגים מהמסגרת של הקולנוע הנראטיבי. עם השנים הולכים ומתווספים עוד ועוד מופעים, סוגות ותצוגות של הדימוי הנע, אך הדומיננטיות של אופני ההבעה המסורתיים של הקולנוע עדיין איתנה, ואף משפיעה באופן גדל והולך על כל אותן יצירות שאמורות לשמש כאלטרנטיבה. האמנות הצעירה מבין האמנויות הספיקה זה מכבר להשפיע על רוב תחומי העיצוב והאמנות ולטלטל אותם (ארכיטקטורה, עיצוב גרפי, אמנות פלסטית, קולנוע) אך נראה כי המהפכה הזו נרגעה מהר מדי, ונתנה לכוחות השוק המוכרים לבלוע אותה. הקולנוע עצמו, שמצא את עיקר זהותו בנרטיב הריאליסטי, במייק בליף, השתלט בתגובה על כל אותו עולם של דימויים נעים, על נוסחאותיו הדרמטיות הברורות ועל פטפוט היתר שלו. הקורס "פוסט מובינג אימג" ינסה לאתגר את מה שהפך למובן מאליו, ולהציע חזרה ליסודות הרדיקליים והאוונגרדיים של האמנות האודיו ויזואלית. לחזור ולמצוא מחוזות שאינם מוגבלים על ידי האילוצים והאופנות של הקולנוע המסחרי. ננסה "לספר סיפור" באופן שונה – דרך תנועה, קומפוזיציה, הפשטה, דקונסטרוקציה, קונספט. תוך שאיפה לייצר חוויה רעננה, מעוררת ומאתגרת נפתח פרספקטיבות צלולות יותר של יחסי דימוי/סאונד/נרטיב, המצויות באופן זה או אחר בבסיס כל יצירת מופת קולנועית.

232008 קורס בחירה מעשי – "דוקומנטציה אישית"

יולי כהן

1.5 ש"ש, 2 נ"ז

הקורס מניח כי אוטוביוגרפיה כמוה כחקירת הסיבות והנסיבות להיווצרות האני במתכונתו הנוכחית ולשאלות הקיומיות: מי אני, מה אני, איפה אני חי ומדוע. ההתפתחות האישית ומציאת הקול הפנימי עבור יצירה, תלויים בגיבוש הבנת העצמי והאפשרות לבטא ערכים, השקפות ואמונות אישיות. אינדיבידואציה; יוצרים בוגרים, חדלים מלהיות תיבת תהודה לעולם בו הם צמחו ו"ממציאים את עצמם". כך נוצר אדם עצמאי במחשבתו שתורם להתפתחות החברה והתרבות. הקולנוע התיעודי האישי נולד בארה"ב כאשר דוקומנטריסטים אמריקנים כמו אד פינקוס, ג'ון ג'וסט וג'רום היל, היפנו את מצלמתם אל עצמם ותיעדו את חייהם וחיי משפחתם. סרטים אלה, שיש המכנים אותם סרטים תיעודיים אוטוביוגרפיים, סרטי דיוקן עצמי, סרטים אישיים, I movies, או יומנים מצולמים מעמידים במרכזם סובייקט מוגדר הבוחן את עולם המציאות מבעד לפרספקטיבה הפרטית שלו. הקורס יתמקד בתיעוד עצמי אשר על פי רוב מתרחש במסגרת המשפחתית האינטימית וביחסיו של הפרט הדובר עם מוסדות חברתיים (משפחה, חברה, צבא וכיו"ב). הקורס, שבמרכזו התיעוד העצמי מייצג, בין השאר, מגמה תרבותית דומיננטית כיום, המעודדת חשיפה עצמית, אך ידגיש את ההבדל והשוני בתיעוד אישי כרישום אוטוביוגרפי הכולל בדרך כלל הצטלבות בין הספירה הפרטית עם זו הציבורית.

מטרות הקורס:

מכיוון שתיעוד אישי מסייע במציאת אמת וזהות עצמית של הפרט, מטרת הקורס היא לאפשר לסטודנטיות וסטודנטים ליצור מסמך אישי מובהק באופן מובנה ותהליכי. מכיוון שהמשפחה הגרעינית, הבית והמוצא, מניחים את התשתית שעליה נבנה הדיוקן העצמי בראשיתו, ומכיוון שהשנים חורצות בנו זיכרונות ותהפוכות, הלוכשים ופושטים מסיכות, משנים פנים ומדברים בקולות שונים, נערמים כל אלה בנו שכבות שכבות. מטרת הקורס היא לחשוף אפיזודות מסיפור החיים האישי שחללו פנימה ואשר משפיעות על התוכן והשפה של היוצרת. למרות שדיוקן עצמי יכול

להיות מרומז ומפושט במשמעויותיו, מבוסס על קטעי זיכרון ותחושות שנחקקו, הוא תמיד תמצית של עבר, הווה ועתיד. מעשית, יוציא לדרך הקורס, תהליך שיתחיל מחיפוש המוטיבציה האוטוביוגרפית/האישית, לחשיפת הסיפור האישי הראוי לאותו הרגע, לגיבוש רעיון, עריכת תחקיר, יצירת חומרי הגלם, עריכה וסיום לכדי יצירה שלמה. הקורס יביא את הסטודנט/ית להפקת יצירה בכל מדיום שייבחר: צילום, וידאו, תערוכה, מוצר, סרט, בלוג, אתר אינטרנט, ספר או מיצג ועוד כי כפי שאמר לוסיאן פרויד: "כל יצירת אמנות היא אוטוביוגרפית גם אם זה כיסא."

232010 קורס בחירה מעשי – "קוד ככלי ליצירה דינאמית"

שם המרצה יעודכן בקרוב

1.5 ש"ש, 2 נ"ז

בעידן הדיגיטלי מתעצמת ההשפעה של כלים וטכנולוגיות דיגיטליות על היצירה החזותית ועל תפקיד המעצב בחברה ובתעשייה. לכלים ומיומנויות של העידן הקודם מצטרפים כלים וחומרי גלם חדשים. טריטוריות שהיו נחלתם הבלעדית של תכניתנים נחשפות והופכות לנגישות למעצבים ואמנים. טריטוריות אלה מתגלות כמעוררות השראה ויצירתיות ומעודדות תבניות חשיבה ויצירה חדשים. מגמה זו נובעת ממכלול סיבות ותנאים. הבולטים ביניהם כוללים את הצורך של מעצבים לתת מענה לאתגרים חדשים של הצגה ותקשורת של מידע מורכב, את התלות והקשר בין תחומי מקצוע שונים, את הקרבה והחשיפה הבלתי נמנעת של מעצבים לקוד, את הזמינות של קוד פתוח המאפשר גישה קלה ל"קטעי" תוכנה מוכנים, מתועדים ובחינם ואת זמינותו של מידע מקוון ואת תרבות השיתוף ונדיבות המידע ברשת.

בצדו השני של המגרש עומדים חומרי הגלם החדשים: שטף נתונים גולמי ועצום ארוז בממשקים פתוחים (API) מוכנים לשימוש ולמניפולציה. נתונים אלה מתהווים בזמן אמת וללא הפסקה, לרוב ללא כוונה או מניע של ההמון שמייצר אותם. הנתונים הם תוצר לוואי להתנהגות ולדפוסי שימוש בטכנולוגיות ומכשירים מקוונים חדשים.

הקורס עוסק בהיבטים תיאורטיים ומעשיים של המחשה דינמית ואינטראקטיבית של נתונים ויצירה בקוד. מתוך עמדת מוצא זו עומדות למבחן סוגיות הקשורות לתפקיד המעצב ולהשפעה של כלים וחומרי גלם בצורת נתונים על היצירה החזותית. בקורס נבחן את עמדתו של המעצב והאמן כיוצרים של הכלים והחוקים המכתיבים את התוצאה החזותית ואת המשמעות הנובעת ממנה. עמדה זו מעוררת שאלות רבות ביחס לטווח העשייה של המעצב, היוצר יצירה המתחוללת מנתונים חיים ומשתנים (יצירה גנרטיבית). בקורס יתקיים ניתוח של יישומים שונים של טכנולוגיות המחשה וההשפעה של אלה על החברה, התעשייה, התרבות, המדע והאמנות.

232011 קורס בחירה מעשי – "Social Dreaming"

גיא שגיא

1.5 ש"ש, 2 נ"ז

יעודכן בקרוב.

ובנוסף –

סדנא שבועית (אופציונלי) - "לטרינג ופונטים דיגיטליים"

פרופ' עדי שטרן

מס' א', שבוע מרוכז, ללא נ"ז

מסטר א' / קורסי בחירה עיוניים

231007 קורס בחירה עיוני – "אוזן רואה, עין שומעת: על האודיו-ויזואלי באמנויות היפות"

דר' יעל כדורי

1 ש"ש, 2 נ"ז.

עוד במודרניזם הונחו אבני היסוד אשר מקנים למוזיקה ולסאונד את תפקידם המכונן באמנות מאז ועד ימינו. במקביל, מתקרבת העשייה המוזיקלית אל העולם החזותי, כשהיא מדגישה מרכיבים כמו חומריות הסאונד, חלל ופרפורמנס. בסיועה של הטכנולוגיה, טשטוש הגבולות בין האמנויות, שהולך ומעמיק, יוצר תרבות אודיו-ויזואלית מגוונת ועשירה שנמצאת כיום בלב האמנות והעיצוב והמחשבה על אודותיהם.

השיעור יעסוק ביצירות המשלבות בין החזותי לשמיעתי, אם ברמת הקונצפט ואם ברמת התוצר. במרכז הדיון יעמדו יצירות אמנות קנוניות מהמודרניזם ועד ימינו מתחומים שונים, בהם ציור, עיצוב,

מיצב, אנימציה, וידאו, ארכיטקטורה, תיאטרון ומחול. הניתוח ישלב דיון בהיבטים היסטוריים, תיאורטיים ואסתטיים של התחום עם התחקות אחר תהליכי היצירה והמחקר של האמנים. בעבודת סיום הקורס יכתבו הסטודנטים על יצירות אמנות עכשוויות המשלבות בין סאונד ודימוי, בהקשרים שיועלו במהלך הקורס. ההשתתפות בקורס אינה מותנית בידע קודם במוזיקה.

231005 קורס בחירה עיוני - "עולם שלישי ותיאוריה פוסט-קולוניאלית בתרבות החזותית הפלסטינית"
דר' טל בן צבי
1 ש"ש, 2 נ"ז

בלימודי אמנות ותרבות "עולם שלישי" ו"פוסט קולוניאלי" הם מושגים הקשורים זה בזה אך בלתי-רציפים הבאים לתאר ולהגיב על מצב גלובלי עכשווי. במהלך ארבעים השנה האחרונות מושגים מעוררי-ויכוח אלו מוקמו לצד רעיונות של אורינטליזם, לאומיות, פוסט-לאומיות, דה-קולוניאליזם, רב-תרבותיות, אתנוגרפיה, שיח מיעוטים, פוליטיקת זהות, מגדר, תפוצה וגלות. קורס זה יציג באופן ביקורתי פרדיגמות אלו תוך כדי דיון בדימויים מהתרבות החזותית והאמנות הפלסטינית העכשווית. דגש יושם על ייצוג הזהות של אמנים פלסטינים המתגוררים בישראל.

הנחת היסוד של הקורס הוא שניתוח התרבות החזותית מחייב התייחסות לניתוח המציאות הלשונית במרחב בו פועלים היוצרים. נוף לשוני מתייחס למרחב שהוא הטרוגני מבחינה תרבותית, אתנית ולאומית, ניתוח התרבות החזותית בהקשרים של נוף לשוני עשוי לתרום להבנת הדינמיקה בין קבוצות חברתיות שונות במציאות שבה שפה נתפסת כמשאב וכבעלת ערך זהותי. השפה הכתובה והמדוברת הערבית הספרותית, הערבית המדוברת, העברית והאנגלית הן מרכיבי משמעותי בנוף הלשוני-אורבני והכפרי המתואר בקורס.

נושא נוסף שיבחן בקורס הוא הדרך שבה מיגדר נבנה בצומת של יחסי כוח אחרים כגון יחסי כוח בין חברה, טריטוריה ולאומיות. דגש מיוחד יינתן לאמנות ככלי לתגובה למציאות חברתית פוליטית. מתרבות חזותית ואמנות המתעדת אירועים פוליטיים עד אמנות מחאה. בהקשר זה ידונו היחס בין היסטוריה פוסט קולוניאלית למדיה ותיעוד. מאגר דימויים קולקטיבי והבניית זיכרון קולקטיבי. "עמדת דובר" (הגדרת מיקום/מוצא/ג'נדר) כנקודת מוצא לביקורת של תכנים ושל ייצוג הנוגעים לריבוד החברתי-פוליטי. בהקשר זה תשאל השאלה האם תרבות חזותית ואמנות פלסטינית עכשווית היא בהכרח פוליטית? האם ליצירות אמנות יש השפעה חברתית ופוליטית? ומהם השינויים המרכזיים שחלו במהלך המאה ה-20 וה-21 באמנות פלסטינית עכשווית וכיצד הם השפיעו על שדה האמנות הפלסטינית העכשווית כפי שאנו מכירים אותו כיום.

231006 קורס בחירה עיוני - "סוגיות בפילוסופיה של הטכנולוגיה"
דר' גלית ולר
1 ש"ש, 2 נ"ז

טכנולוגיות עוטפות אותנו לכל אשר נפנה. הן לא רק מסייעות לנו בפעולות שונות, אלא גם מכתובות כיצד אנו נעים בעולם, מתקשרים זה עם זה, מחליטים, חושבים, בקיצור – טכנולוגיות מעצבות עבורנו תפישת עולם. מהי תפישת עולם זו היא שאלת המפתח של פילוסופיה של טכנולוגיה.

בקורס נבחן סוגיות בפילוסופיה של טכנולוגיה, בדגש על טכנולוגיות דיגיטליות, באמצעות טכנולוגיות עכשוויות, כגון רובוטים, מכונות אוטונומיות, אינטרנט-של-דברים, טלפונים ניידים, סנסורים, ועוד. המפגשים הראשונים יוקדשו לאבולוציה הטכנולוגית מכלים למכונות, וממכונות לטכנולוגיות מרושתות. לאחר מכן נדון ביחסים השונים בין בני אדם לטכנולוגיות באשר הן, תוך שימת דגש על סוג היחסים החדש והאינטנסיבי שנוצר עם כניסת טכנולוגיות דיגיטליות לחיי היומיום. כל אלו יהוו מצע להבנת אתיקה של טכנולוגיה, תפישת מציאות, וסוגיות של רצון ומחשבה מקורית בסביבה של טכנולוגיות חכמות.

מסטר קיץ / סדנאות נושא

232004 סדנת נושא – "Storytelling למעצבים"
פרופ' רותו מודן
1.5 ש"ש, 2 נ"ז

הקורס מציע מקום לחקירה מעשית ותיאורטית של האתגרים העומדים היום בפני יוצר של סיפור חזותי: אתגרים טכנולוגיים, עיוניים, חזותיים וקונטקסטואליים. הדגש בקורס יהיה על הסיפור, כאשר האמצעים החזותיים הם כלים ספרותיים בשירות הנראטיב, כהעברת אינפורמציה, העמקה של

הטקסט, פרשנות וריבוד. השאיפה היא לספק את הרקע המוקדם הדרוש כדי להרחיב את ההקשר האמנותי של הסטודנט ולנסח יחד אתו, את התפקיד המקצועי של היוצר ביחס לקהילה. משקל רב ינתן לעיצוב היחסים בין צורה, תוכן ומשמעות תוך דיון ביקורתי ורעיוני על סיפור חזותי באופן כללי ועל העבודה של הסטודנט בפרט, תוך בדיקת גבולות המדיום ואתגור הנורמות שלו. נדון באופנים הרבים בהם ניתן לספר סיפור נראטיבי, לקהלים שונים, במבנים ספרותיים ובז'אנרים חזותיים שונים: קומיקס, פיקצ'רבוק (עם דגש על ספרי ילדים) "ספרים" אינטראקטיביים, פוטורומן. נבחן נושאים כמו אורינות חזותית, יחסי תמונה-טקסט, דרמה והתאמת נראטיב ושפה ויזואלית לקהלי יעד שונים.

המדיה החזותית אינה דווקא זו המאויירת. אלא גם בצילום, טיפוגרפיה, אנימציה וכל אמצעי ויזואלי אחר לפי התמחותו של הסטודנט. מבחינה מעשית, נשלים בקורס מהלך שלם של פיתוח סיפור ויזואלי (מקורי או אדפטציה) החל משלב הרעיון, המחקר, עלילה/דרמה/נראטיב, כתיבה ועריכה של סיפור, עיצוב דמויות הן מבחינה ספרותית והן מבחינה ויזואלית, והתאמת הפורמט לסיפור ולקהל היעד עד למוצר מוגמר.

"Design Fiction" – סודנת נושא – 232003

אורי סוכרי

1.5 שש"ש, 2 נ"ז

טענה נפוצה לגבי תחום העיצוב היא שעיצוב לעולם מתקיים בשירות של לקוח עם רצונות עסקיים. עיקר עבודתו/ה של המעצב/ת היא לפתור בעיות בצורה מיומנת. אולם האם עיצוב יכול להתקיים בשירותה של תועלת גדולה יותר להחברה? האם במקום להציע פתרונות יכול עולם העיצוב לשאול שאלות, לעורר דיון, ולהרחיב את גבולות האפשר. המרחב בו אנו חיים בוער; מכונות חכמות, אוטומציה, עושר בלתי נתפס לצד ארצות קורסות, וירטואליזציה מואצת ורשתות חברתיות שמגדירות מחדש את היחסים האנושיים. במהלך הקורס נקרא ונלמד יחד על הוגים עכשוויים בעזרת טכניקות ופרקטיקות עיצוביות שיתופיות, נתנה על ההווה, ונבבור בעתיד, נאתגר את האפשרי, נבנה סימני אזהרה לעתיד או נצייר אפשרויות אוטופיות. נלמד עקרונות בסיסיים של פרוססינג ושל physical computing שיעזרו לנו לבנות פרוטוטיפים עקרוניים לרעיונות השונים. הקורס ילווה בהרצאות אורח של יוצרים וחוקרים רלוונטיים.